

Nemzetközi módszertani konferencia Budapesten

A szocialista országok könyvtárügye a közös társadalmi célkitűzések következtében igen sok szervezeti és funkcionális hasonlatosságot mutat. Kézenfekvő volt tehát a gondolat, hogy a szocialista országok könyvtárügyének irányítói, a könyvtártudományi és módszertani intézetek munkatársai és vezetői ismerjék meg egymást, egymás munkáját, az egyes országok könyvtárügyének sajátosságait; keressék meg egymás munkájában az érintkezési pontokat, s ennek alapján kíséreljék meg a gyakorlati együttműködést az erre alkalmasnak látszó területeken.

1960-ban Berlinben már egy ízben sor került a módszertani intézetek vezetőinek értekezletére, az akkori hasznos kezdeményezéseknek azonban meglehetősen hosszú ideig nem volt folytatása. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ 1963-ban újabb nemzetközi módszertani értekezlet összehívását javasolta a Művelődésügyi Minisztériumnak, s a minisztérium elvi jóváhagyása után, 1964 elején hozzá is kezdett a konferencia előmunkálataihoz. A konferencia titkári teendőinek ellátására, az előkészítésre és lebonyolításra dr. Faragó Lászlóné kapott megbízást.

Az előmunkálatok magukban foglalták a konferencia részletes programjának kidolgozását, a meghívásokat, a résztvevők névsorának végleges rögzítését, az előzetes írásbeli tájékoztató anyagok elkészíttetését, a konferencia tematikájának néhány külföldi vezetővel való egyeztetését, a referensek felkérését, a beérkezett anyagok fordítását, szétküldését stb. 1964 nyarára kialakult a végleges program, amelynek főbb vonásai a következők voltak:

1. a konferenciának a gyakorlati együttműködés kialakítására kell törekednie;

2. a résztvevők egymást előzetesen kölcsönösen tájékoztatják országaik könyvtári és általános kulturális helyzetéről;

3. a megbeszélések alapjául a következő három referátum fog szolgálni: O. Sz. Csubarjan, a moszkvai Lenin Könyvtár helyettes igazgatója: A könyvtárak módszertani irányítása terén a Szovjetunióban szerzett tapasztalatok; Gotthard Rückl, a berlini Zentralinstitut für Bibliothekswesen igazgatója: A könyvtárak tudományos tervezésének kérdései és Bóday Pál, a KMK osztályvezetője: A szocialista országok együttműködése a könyvtártudományi dokumentáció és tájékoztatás terén.

Kialakult továbbá a résztvevők végleges létszáma és névsora is. A konferencia munkaképességének és eredményességének fokozása céljából kívánatosnak látszott a küldöttségek létszámának korlátozása. Végülis *Bulgária* 5 fővel (Konsztantinka Kaidzieva, Stefan Atanaszov, Snezina Todorova Toseva, Alekszander Marinov Buhtev, Liljana Alekszandrova Dimitrova), *Csehszlovákia* 2 fővel (dr. Kamil Groh, dr. Svatava Matejovcova), *Jugoszlávia* 3 fővel (dr. Visnja Vukovič, Wanda Milčetić, Ljubica Koren), *Lengyelország* 3 fővel (dr. Witold Stankiewicz, Jadwiga Kolodziejska, Alfreda Luczynska), a *Német Demokratikus Köztársaság* 3 fővel (dr. Gotthard Rückl, dr. Gerhard Pomassl, Gerhard Schwarz) vett részt az értekezleten. A *Szovjetuniót* O. Sz. Csubarjan egyedül képviselte, míg a *magyar vendéglátók* részéről 6 fő vett részt: a Művelődésügyi Minisztérium képviselőjében Bíró Vera és dr. Láng Imre, a KMK-ból Barabási Rezső, Bóday Pál, dr. Pataky Ernő, Sallai István.

A résztvevők tájékoztatása céljából minden ország összeállított egy előre megállapított felépítésű tájékoztató anyagot kulturális helyzetéről és könyvtárügyéről. (Ezt az igen érdekes anyagot a KMK magyar nyelven is ki szándékozik adni, azonban német vagy orosz nyelven — és részben nyersfordításban — máris az érdeklődők rendelkezésére áll a KMK szakkönyvtárban.)

A tájékoztatót és a konferencia előkészítésével kapcsolatos minden egyéb anyagot a konferencia két munkanyelvén, tehát németül vagy oroszul kellett a résztvevőknek elkészíteniük, majd a KMK a másik nyelvre lefordíttatta, sokszorosította és szétküldte. Hasonló módon került előzetes szétosztásra a konferencia három referátuma is.

A konferencia első eseménye a december 14-én, hétfő délután a Gellért Szállóban rendezett fogadás volt: a vendégek itt ismerkedtek meg egymással, a magyar könyvtárügy vezetőivel és a KMK munkatársaival. Itt került kiosztásra a konferencia *napi bulletinjének* első száma is. (Ez a jegyzőkönyv-pótló bulletin a konferencia vitáinak tömör összefoglalását adta és a konferencia két munkanyelvén minden nap — összesen öt alkalommal — megjelent.)

O. Sz. Csubarjan

Gotthard Rüchl

Bóday Pál

A konferencia hivatalos megnyitására és első munkaülésére másnap, 15-én reggel került sor a *Kossuth Klubban*, ahol az összes ülések lezajlottak. *Bíró Vera* főosztályvezető üdvözlő szavai után a résztvevők a KMK előzetes javaslatai alapján megállapodtak a konferencia ügyrendjében, majd megkezdődött O. Sz. Csubarjan referátumának vitája. Magukat a referátumokat az előadók nem olvasták fel, hiszen azok előzetes szétküldésre kerültek, rövid bevezető megjegyzések után a küldöttek azonnal rátértek a vitára. (Általános feltűnést keltett és nagyban hozzájárult a konferencia sikeréhez Lomb Katalin kitűnő tolmácsi munkája, aki a német felszólalásokról oroszul, az orosz nyelvűekről németül adott összefoglalót.)

December 16-án délelőtt a vendégek városnéző autóbusz-sétán vettek részt, a munkaülés, amelyen dr. Rüchl referátumát vitatták meg, délután folyt.

A konferencia harmadik napján, a délelőtti ülésen került sor Bóday Pál referátumának vitájára. Délután a küldöttségek vezetőiből alakult bizottság megszervezte a konferencia ajánlásait, míg az ott el nem foglalt küldöttek könyvtárakat látogattak. Este a vendégek megtekintették az Operaház Rigoletto-előadását.

Az utolsó napon, 18-án reggel a vendégek *Tatabányára* látogattak és megnézték az új megyei könyvtárat, amelynek épülete és berendezése általános tetszést aratott. A záróülés délután 3-kor kezdődött. Ezen megvitatták, majd kiegészítésekkel és módosításokkal jóváhagyták a konferencia ajánlásait.

Az ajánlások leszögezik, hogy az *eddigyi együttműködés nem volt kielégítő*. A könyvtártudományi és módszertani intézetek képviselőinek évente, vagy kétevente össze kell jönniök, hogy tapasztalataikat kicseréljék és közös határozatokat hozzanak. Emellett azonban feltétlenül szükséges a két- vagy többoldalú tapasztalatcsere és együttműködés is. A konferencia résztvevői a viták során felmerült kiegészítésekkel és módosításokkal mindhárom referátumot elfogadták, de felkérték a referenseket, hogy referátumaikat a felmerült módosítások alapján még 1965 tavaszán dolgozzák át. A küldöttek megállapodtak, hogy összegyűjtik az összes fellelhető *könyvtári normatívákat*, ezeket értékelik, és 1965 októberéig valamennyi résztvevő országnak megküldik. Megegyeztek a távlati tervek kölcsönös cseréjében és egy statisztikai munkabizottság felállításában, amely javaslatot tesz majd mind a teljes és reprezentatív, mind a mennyiségi és minőségi *statisztikai mutatók egységesítésére*. Megállapodtak abban is, hogy 1966-tól kezdve minden ország német és orosz nyelven *évente kiadja könyvtári szakirodalmának szelektív szemléjét*, továbbá havonta és éves kumulációban a teljes *könyvtári irodalom bibliográfiáját*. A konferencia megállapította, hogy minden eszközzel fokozni kell a *kölcsönös tájékoztatást* (tervek, kiadványok, publikálatlan anyagok cseréje, könyvtárközi kölcsönzés stb.) és együttműködést, szorosabbá kell tenni az egyes szakterületek szakértőinek kapcsolatait és szaporítani kell az ezzel kapcsolatos cserelátogatásokat. A konferencia javasolta, hogy Bulgária képviselője vizsgálja meg, megrendezhető-e a következő munkaértekezlet 1965 folyamán *Bulgáriában*.

A konferencia teljes anyagának közlésére német, orosz és magyar nyelven megjelenő önálló kiadványban kerül sor. Az ajánlások teljes szövegét a *Könyvtári Figyelő* közölni fogja. Német és orosz nyelven a teljes anyag máris rendelkezésre áll a KMK könyvtártudományi szakkönyvtárában.

A záróülést a Kárpátia étteremben baráti vacsora követte, amely — kitűnő hangulatban — éjféli után ért véget. A vendégek meglepetésként karikatúrákat kaptak a konferencia résztvevőiről, amelyekből mutatóban álljon itt a három referens portréja.

A konferencia munkája, bár elsősorban biztató kezdetnek tekinthető, mégis sikeresnek és eredményesnek mondható. Mint az ajánlásokból kiderül, több kérdésben is sikerült konkrét, gyakorlati és minden résztvevő ország számára hasznos eredményekre és megállapodásokra jutni. A legfőbb eredmény azonban egymásnak és egymás munkájának megismerése volt, amely a küldöttek közötti személyes baráti kapcsolatok kialakulására vezetett, s ez jelenti a további együttműködés leghathatósabb biztosítékát.

Szilágyi Tibor

Hogyan vált be az első hírlapolvasó?

Szombathelyen a megyei könyvtárnak és az SZMT központi könyvtárának közös létesítményeként 1963. július 20-án nyílt meg a hírlapolvasó, mely az első ilyen létesítmény volt az országban. A helyiség e célra történő átalakításához és berendezéséhez szükséges anyagi fedezetről a szakszervezetek megyei tanácsa és a Vas megyei tanács közösen gondoskodott, a folyamatos fenntartási és működési kiadások költségeit az SZMT központi könyvtára, valamint a megyei könyvtár költségvetésében biztosította.

A létesítmény alapterülete 42 négyzetméter, a férőhelyek száma 30, a részben falhoz rögzített polcokon csaknem 300 kurrens hírlap és folyóirat helyezhető el. A polcok alatti szekrényekben tárolhatók a lapok korábbi számai. A város központjában levő, utcai bejáratú helyiség átalakítása és berendezése 150 000 Ft-ba került.

A hírlapolvasó vezetését szakképzett könyvtáros látja el, aki köteles az előfizetett hírlapokról és folyóiratokról pontos nyilvántartást vezetni, az olvasótermi felügyeletet ellátni, a rendezvények előkészítéséről és lebonyolításáról gondoskodni, a szükséges felvilágosítást és tájékoztatást az olvasók részére megadni, a látogatottság növelése érdekében propagandamunkát végezni, és az olvasók kívánságára kávéfőzni, melyet a hírlapolvasó vendéglátóipari áron szolgáltat.

A könyvtáros havi illetménye 1600 Ft, amelyet a két intézmény ugyancsak közösen folyósít. A működéssel, fenntartással kapcsolatos dologi kiadások fedezete az SZMT könyvtár, a hírlapok és folyóiratok előfizetési költsége a megyei könyvtár költségvetésében van megtervezve.

A hírlapolvasó létesítésével azt a célt kívántuk elérni, hogy a legfrissebb politikai, társadalmi, gazdasági és művészeti ismereteket és híreket közlő folyóiratokat bő választékban, kellemes, otthonos, klubszerű környezetben, szabad, kötetlen formában — beiratkozási és tagsági kötelezettség nélkül — bocsássuk az érdeklődők rendelkezésére. A célkitűzés megvalósítását sürgette az a tény, hogy Szombathelyen nyilvános olvasóteremmel rendelkező könyvtár nem volt, a megyei könyvtár olvasótermet a szabadpolc bevezetése miatt meg kellett szüntetni. Korunk politikai életének sodró lendülete, a gazdasági, műszaki fejlődés eseményei mindenkitől megkívánják a sokoldalú tájékozódást. Ezt az igényt legjobban a folyóiratok és hírlapok szervezett rendelkezésre bocsátásával elégíthetjük ki.

A fenti cél megvalósítása érdekében 1964-re összesen 262 hírlapot és folyóiratot fizettünk elő. Ebből hazai 160, külföldi 102; 61 a népi demokratikus országokból, 41 a nyugati államokból érkezik. A legkülönbözőbb igények kielégítésére törekedve a 262 folyóiratból a politikai és a társadalmi tudományok területéről 54 féle lapot, a technikai, műszaki periodika-irodalomból 37-et, a természettudományok köréből 13-at, a különböző művészeti lapok közül 18 félélt rendeltünk meg. Az idegen nyelveket tanulók érdeklődését figyelembe véve a folyóiratok közül 15 orosz nyelvű, 21 német, 11 francia, 4 angol és 51 egyéb nyelvű (olasz, lengyel, cseh, román, dán stb.).

A hírlap- és folyóirat anyagot kézikönyvtári állománnyal egészítettük ki. Itt helyet kaptak a tájékozódást megkönnyítő lexikonok, szótárak, egyéb kézikönyvek. Hasznosnak bizonyult az is, hogy földgömböt helyeztünk el a helyiségben.

A hírlapolvasó naponta 13-tól 20 óráig tart nyitva. Az átlagos napi látogatottság 50—60 fő. A kora délutáni órákban inkább középsiskolás diákok, az esti órákban főként felnőttek keresik fel. Kezdetben megpróbálkoztunk a vasárnapi nyitvatartással